

RESONANS

– *den sociale uro i England*

Af Ove Sernhede

For at forstå noget af det, der sker rundt omkring i Englands store byer, må volden og optøjerne sættes ind i en større politisk, social såvel som historisk sammenhæng. Det, vi i disse uger er vidne til, er en pendant til hændelserne i Paris og 300 franske byer i efteråret 2005 og det, der fandt sted i Athen i 2008, hvor tusindvis af unge gik på gaden for at vise deres voldsomme kritik af politiets nedskydning af en femtenårig demonstrant. Men den sociale uro, som vi i den seneste tid har kunnet se rundt omkring på det europæiske kontinent, har ikke sin oprindelse i Paris 2005. Denne må snarere siges at have manifesteret sig i sensommeren 1981, da unge i Brixton i London, Moss Side i Manchester og Toxteth i Liverpool i koordinerede aktioner viste deres utilfredshed. Dengang var det London-politiets nonchalance og ubehjælpssomhed i forbindelse med opklaringen af en racistisk mordbrand, der antændte bålet. Men protesterne var ikke kun rettet mod det britiske politis allerede dengang hårdhændede håndtering af udsatte grupper, men også mod Thatchers demontering af velfærdsstaten og angreb på fagbevægelsen. I 1981 var det altså muligt at få øje på en underliggende politisk protest. Optøjerne her i 2011 synes – i det mindste på baggrund af den information, der i skrivende stund er tilgængelig – mest af alt at være formålsløs vandalisme og plyndringer med det formål at tilrane sig ellers uopnåelige varer. Dette betyder ikke, at de dybereliggende årsager til dette udbrud ikke i sidste ende er politiske. Når de magtløse og usynliggjorte pludselig vi-

ser deres vrede, træder de frem på verdens scene – dette sørger medierne for. At indgyde frygt i andre og sætte skræk i sine omgivelser på den måde, som det er sket i London og andre byer i England, handler om magt, de magtløses adrenalinberusedes følelse af om så blot for en enkelt nat at være gadernes konger.

Det nye Europa, der er vokset frem de seneste tredive år, har medført stigende sociale kløfter. Fremkomsten af nye former for social ekskludering har ført til marginaliseringen af flere grupper. Ledende samfundsforskere som Pierre Bourdieu mente, at fattigdommen, som efterkrigstidens velfærdsstatslige projekt forsøgte at udrydde, er vendt tilbage i form af en 'moderne elendighed'. Loïc Wacquant taler om 'territoriel stigmatisering' og en mere permanent form for 'fremskreden marginalisering', der fastlåser store grupper af mennesker i armod og håbløshed. Dette fører – i kombination med en udvikling, som med Scott Lashes betegnelse skaber et 'institutionelt underskud', der er fremherskende i de urbane miljøer, hvor den nye fattigdom er mest iøjnefaldende – til en forværring af de sociale spændinger.

Den hændelse, der udløste optøjerne i London, er efterhånden kendt af de fleste. Det, der ikke er lige så alment kendt, er, at det som skete, efter at politiet skød og dræbte den 29-årige Mark Duggan i Broadwater Farm i Tottenham, en gang tidligere var sket i den samme bydel. Hele efterspillet til drabet på Duggan, folks reaktioner på politiets arrogance og uforståen, er i det store og hele identisk med

Broadwater Farm-optøjerne i 1985. Dengang døde en 49-årig afro-caribisk kvinde og mor, Cynthia Jarrett, under politiets ransagelse af hendes hjem.

I forsøget på at finde en bredere baggrund for optøjerne i Englands storbyer i stedet for blot at betragte dem som udløst af had til politiet eller som hooliganers værk er der blevet spekuleret i, om de kan have forbindelse til de britiske studerendes omfattende og højlydte protester mod stærkt forhøjede studieafgifter. Andre har været inde på, om den sociale mobilisering, der nu finder sted, og som i vidt omfang kan betragtes som en reaktion mod, at det engelske folk generelt skal bære byrden i forsøget på at løse landets finansielle krise, der er fremkaldt af eliten, har fremkaldt en politisk situation, hvor det igen er legitimt at tale om en klassekamp. En halv million mennesker gik i foråret gennem Londons gader i protest mod den førte politik, og de britiske fagforeninger synes at have fået ny luft. Er denne nye situation muligvis en forklaring på, at vreden udløses og voldsudbruddet kommer netop nu?

For politiet og de ledende politikere handler optøjerne udelukkende om 'ren kriminalitet'. Det er åbenlyst, at det, der har fundet sted på Londons gader, er kriminelt, men at konstatere dette giver os ingen forståelse af det hændte. Hvordan kan fredelige og i det mindste på overfladen fungerende bydele med ét blive forvandlet til krigszoner i brand? For at kunne få øje på mere grundliggende årsager til dette må vi grave dybere og analysere, hvad de seneste tre årtiers politiske, sociale og økonomiske samfundsudvikling har betydet for de mennesker, der befinder sig længst nede på samfundsstigen. Det står nu klart, at det politiske skifte, som har fundet sted i Storbritannien såvel som rundt omkring i det øvrige Europa, og som har lagt vægt på borgernes pligter, samtidig med at fokuset på deres rettigheder er blevet nedtonet, har forværret de allerede udsattes og marginaliseredes forhold. Den situation, at store grupper savner tro på fremtiden, bliver behandlet som anden-

klasseborgere og lever i fattigdom, samtidig med at rigdom og overflod hele tiden findes i deres umiddelbare nærhed, udgør naturligvis en af årsagerne til den sociale uro, der eksploderede i de engelske storbyer i begyndelsen af august. Men årsagen til, at denne frustration ikke er kommet til udtryk gennem kollektivt organiserede politiske aktioner, handler om, at vi de seneste årtier ikke mindst i Storbritannien har set fremvæksten af et individcentreret og atomiseret samfund. Det, vi ser, er konsekvenserne af Thatchers klassiske statement: "Der findes ikke noget samfund, kun individer."

Storbritanniens politiske ledelse – såvel som den brede offentlighed – er chokerede. Magten viser muskler. Alene i London blev 16.000 politibetjente sendt på gaden med ordre om med alle til rådighed stående midler at genoprette lov og orden. I Frankrig 2005 blev der indført undtagelsestilstand, og 25.000 betjente var på gaden. Hvor mange politibetjente er der næste gang brug for? Hvilket europæisk land og hvilken by er den næste i rækken? De tragiske og opslidende hændelser i England maner til eftertanke. Alle samfund, hvor der udvikles for store grøfter mellem befolkningsgrupper og en uforsvarlig social ulighed, risikerer at miste den sociale sammenhængskraft, der kræves, for at alle indbyggere kan opfatte sig selv som en del af og integreret i samfundsudviklingen. Derfor er løsningen ikke mere politi. Der må mere langsigtede strategier til, som tager højde for nødvendigheden af en socialt bæredygtig samfundsudvikling, hvor fællesskab og lighed er centrale værdier.

Oversat af Joachim Wrang, august 2011.

Ove Sernhede er professor ved Centrum för Urbana Studier i Hammarkullen, Göteborgs Universitet. Han har primært forsket i ungdomskulturers relation til afroamerikansk musikkulturer, fra jazz til hiphop. Seneste udgivelse er "Förorten, skolan och ungdomskulturen. Reproduktionen av marginalitet och ungas informella lärande" (Daidalos 2011).